

2022-190 Bijlage 1

Nieuwegein

Maatschappelijke Ontwikkeling

Regenboogagenda Nieuwegein 2022-2025

Uitwerking van lokaal beleid ter bevordering van de sociale
acceptatie, veiligheid en zichtbaarheid van
LHBTIQ+-personen

Datum 19 april 2022
Versie definitief

Inhoud

1	Inleiding	3
2	LHBTIQ+ in Nederland en Nieuwegein	4
3	Aanpak	
	3.1 Speerpunt 1: Veiligheid	6
	3.2 Speerpunt 2: Voorlichting	8
	3.3 Speerpunt 3: Ontmoeting	9
	3.4 Speerpunt 4: Zichtbaarheid	10
	3.5 Speerpunt 5: Voorbeeldfunctie	10
4	Monitoring en evaluatie	11
5	Begrippenlijst	12

1 Inleiding

Voor u ligt de Regenboogagenda van de gemeente Nieuwegein. Dit is de uitwerking van het lokaal emancipatiebeleid voor de periode 2022-2025 voor LHBTIQ+'ers. Met de term LHBTIQ+ wordt gerefereerd aan alle mogelijke seksuele en genderidentiteiten. LHBTIQ+ staat voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, interseksueel, queer/questioning en asexueel/aromantisch.

Op 16 maart 2018 ondertekenden de vijf Nieuwegeinse politieke partijen CDA, D66, GroenLinks, Lokale Vernieuwing en de PvdA het Regenboog-stembusakkoord van COC Midden-Nederland, belangenbehartiger van de LHBTIQ+-gemeenschap. Als vervolg hierop is door de gemeenteraad op 31 mei 2018 de motie aangenomen om het stembusakkoord uit te voeren en een kaderstellende beleidsnotitie op te stellen met betrokkenheid van de LHBTI-gemeenschap (M11; 'Positieveverbetering van LHBTI's').

Om de Regenboogagenda samen met de LHBTIQ+-gemeenschap vorm te kunnen geven, is op 12 februari 2019 een bijeenkomst georganiseerd waar de lokale LHBTIQ+-gemeenschap voor was uitgenodigd. De avond werd mede georganiseerd door het COC Midden-Nederland en Art. 1 Midden Nederland (Art. 1 MN), het expertisecentrum van de provincie Utrecht voor gelijke behandeling en discriminatiezaken. De punten die naar voren kwamen tijdens deze bijeenkomst zijn opgenomen in deze Regenboogagenda.

Op 4 juli 2019 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen (M104 'Nieuwegein Inclusief') met hierin de opdracht te onderzoeken welke locaties in City geschikt zijn om expliciet kenbaar te maken dat Nieuwegein een inclusieve stad is. De uitwerking van deze motie is eveneens meegenomen in deze Regenboogagenda.

In 2020-2021 is in samenwerking met de lokale partners COC Midden-Nederland, Art. 1 MN en de GGD Regio Utrecht (GGdRU) de Regenboogagenda verder uitgewerkt. De Regenboogagenda geeft een beschrijving van zowel het externe (stadsbrede) gemeentelijk beleid als het interne beleid van de gemeentelijke organisatie zelf.

De agenda beschrijft waarop Nieuwegein al heeft ingezet, welke ontwikkelingen momenteel gaande zijn en wat de plannen voor de toekomst zijn. De Regenboogagenda die nu voor u ligt is al in gebruik genomen en wordt voortvarend verder tot uitvoer gebracht. Het is een levend document dat de komende jaren doorontwikkeld wordt. We verwachten dat de agenda uiteindelijk onderdeel uit gaat maken van een breder Nieuwegeins inclusiebeleid.

Leeswijzer

Allereerst treft u een beschrijving aan van de actuele maatschappelijke positie van de LHBTIQ+-gemeenschap. Vervolgens wordt per speerpunt ingegaan op de inzet die gepleegd is, de ontwikkelingen die gaande zijn en de plannen die er zijn voor de nabije toekomst. Daarna komt de voorbeeldfunctie aan bod die de gemeente actief

en met trots op zich heeft genomen. Afsluitend wordt ingegaan op monitoring en de evaluatie van het beleid. Als bijlage is een begrippenlijst opgenomen.

2 LHBTIQ+ in Nederland en Nieuwegein

‘Naar schatting bestaat 6,4% van de inwoners van Nieuwegein uit lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgenders, interseksue personen, queer/questioning en aseksueel/aromantische personen.’¹ Met het huidige inwoneraantal van Nieuwegein komt dat neer op ruim 4.000 personen die tot deze groep behoren. Volgens het SCP-rapport ‘Opvattingen over seksuele en genderdiversiteit in Nederland en Europa’ (mei 2018) worden Nederlanders en andere Europeanen steeds positiever over LHBTIQ+-personen. Het massale protest tegen de nieuwe wet tegen propaganda voor LHBTIQ+ in Hongarije (juli 2021), maakt dit eens te meer duidelijk. Tegelijkertijd vindt bijna een derde van de Nederlandse bevolking zoenende mannen aanstootgevend, is er volgens één op de vijf ‘iets mis’ met mensen die zich geen man of vrouw voelen en wordt het woord ‘homo’ op scholen het meeste gebruikt als scheldwoord volgens het SCP.

Klachten

Artikel 1. MN behandelt onder andere discriminatieklachten in de provincie Utrecht. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen inwoners uit een gemeente die een melding van discriminatie doen (een melder) en de hoeveelheid meldingen die er worden gedaan over incidenten die in een gemeente hebben plaatsgevonden (een voorval). Voor de gemeente Nieuwegein zien we dat het aantal meldingen en voorvallen is toegenomen de afgelopen jaren. Tussen 2019 en 2020 zijn de voorvallen gestegen van 16 naar 17 en de meldingen van 16 naar 41. Ook wordt er door Art. 1 MN bijgehouden op welke discriminatiegrond een melding gedaan wordt. In Nieuwegein is het aantal meldingen van discriminatie met een gender-gerelateerde grond tussen 2019 en 2020 toegenomen. Het betreft hier effectief een geringe stijging, echter wel een verdubbeling (van 1 naar 2).

	2015		2016		2017		2018		2019		2020	
Gemeente	Melder	Voorval	Melder	Voorval	Melder	Voorval	Melder	Voorval	Melder	Voorval	Melder	Voorval
Nieuwegein	20	20	21	16	11	15	9	8	16	15	41	17

	2019	2020
Gemeente	Melder	Melder
Nieuwegein	1	2

Tijdens de bijeenkomst in 2019 kwamen enkele aandachtspunten (veelvoudig) aan bod. Veiligheid is het onderwerp dat het meest naar voren is gebracht tijdens de bijeenkomst. Ook kwam uitgebreid ter sprake dat LHBTIQ+-jongeren, -ouderen en LHBTIQ+’ers met een religieuze of bi-culturele achtergrond relatief veel last hebben van het gebrek aan sociale acceptatie. LHBTIQ+-ouderen blijken specifiek kwetsbaar. Eenzaamheid lijkt veel voor te komen binnen deze groep. Vooroordelen en onwetendheid zorgen niet alleen voor uitsluiting en discriminatie, maar zelfs tot

¹ <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2021-03/Handreiking-LHBTI-Feiten-Cijfers-2021>

actieve pesterijen en geweld. Ook werd te kennen gegeven dat Nieuwegeinse LHBTIQ+ 'ers behoefte hebben aan een ontmoetingsplek; een plek voor gelijkgestemden waar zij veilig en eenvoudig bij elkaar kunnen komen. Daarnaast werd tijdens de bijeenkomst het belang van aandacht voor de LHBTIQ+-gemeenschap en uitingen van LHBTIQ+-acceptatie benadrukt.

Binnen de LHBTIQ+-gemeenschap komen relatief veel problemen voor rondom welzijn, sociale relaties en leefstijl. Het gaat hierbij om zowel mildere als zwaardere problematiek.²

3 Regenboogagenda

De agenda is opgedeeld in speerpunten. De speerpunten zijn gekozen op basis van de aandachtspunten die naar voren kwamen tijdens de bijeenkomst en zijn aangevuld aan de hand van meer recente gesprekken met Art. 1 MN en COC Midden-Nederland. Ook is geluisterd naar de aandachtspunten die door de gemeenteraad ingebracht zijn.

3.1 Speerpunt 1: Veiligheid

Doelstelling is dat alle LHBTIQ+ 'ers zich veilig voelen in de gemeente Nieuwegein. Om hieraan bij te dragen worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- In overleggen over veiligheid van bijvoorbeeld burgemeester, politie en wijkcoördinatoren zal met regelmaat specifiek aandacht gevraagd worden voor LHBTIQ+ 'ers. Indien nodig worden Art 1. MN of vertegenwoordigers vanuit het COC Midden-Nederland uitgenodigd. Eens in de 6 maanden wordt er ook een Regenboogoverleg gepland met Art. 1 MN en COC Midden-Nederland. Zo kan men elkaar nog sneller, beter en efficiënter ondersteunen waar nodig.
In deze overleggen zal door het COC aandacht gegeven worden voor veelvoorkomende achterliggende problematiek bij LHBTIQ+-ers, zoals dakloosheid en alcoholisme en de mogelijkheid door te verwijzen naar de Tussenvoorziening.
- De medewerkers van de gemeentelijke organisatie die een actieve rol spelen bij het veiligheidsgevoel van inwoners, zoals wijkcoördinatoren en medewerkers stadstoezicht, krijgen een training aangeboden op het gebied van sensitief omgaan met LHBTIQ+-gevoelens. Deze trainingen worden aangeboden door MOVISIE (het landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken), in samenwerking met het COC Midden-Nederland.
- Op de website van de gemeente Nieuwegein wordt een verwijzing opgenomen naar Roze in Blauw. Roze in blauw is een landelijk samenwerkingsverband van alle politiediensten en -eenheden. Bij niet-spoedeisende zaken rond LHBTIQ+-geweld kan hier contact mee opgenomen worden. Roze in Blauw is de afgelopen jaren een herkenbaar beeldmerk voor de LHBTIQ+-gemeenschap geworden. Hiermee wil de

² <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2021/12/10/wat-maakt-het-verschil#content>

gemeente inzetten op het vergroten van de meldingsbereidheid bij incidenten.

- Ook zal er vanuit de gemeentelijke website verwezen worden naar het platform Weblifvenonszelf (www.weblifvenonszelf.nl). Dit is een samenwerking tussen Art. 1 MN en hetCOC Midden-Nederland. Via dit platform kunnen er op een laagdrempelige manier meldingen worden gemaakt. Waar nodig ondersteunt Art. 1 MN de melder ook met het doen van aangifte.

3.2 Speerpunt 2: Voorlichting

Binnen het Regenboogbeleid wordt er specifiek aandacht besteed aan extra kwetsbare groepen.

Jongeren

Voorlichting over LHBTIQ+-personen is sinds een aantal jaar verplicht op primair en voortgezet onderwijs. Voor de veiligheid van leerlingen en leerkrachten is het van groot belang dat seksuele diversiteit op school bespreekbaar is. De gemeente zet in op voorlichting van jongeren en wijst scholen op de mogelijkheden.

- Scholen in Nieuwegein kunnen vroeg starten met het geven van voorlichting aan kinderen. Dit kan al vanaf groep 3 van de basisschool, bijvoorbeeld door te combineren met de week van de Lentekriebels. Ook kan er door scholen gebruik gemaakt worden van 'The Genderbread Kit' of theatergroep Aan. The Genderbread Kit biedt een lespakket waarmee gender- en seksuele diversiteit op een speelse en interactieve manier bespreekbaar wordt gemaakt. Theater Aan maakt sociaal-artistisch theater. Met interactief toneel wordt acceptatie van LHBTIQ+-personen bevorderd.
- Voor het voortgezet onderwijs is er de lesmodule van 'Homo in de Klas' beschikbaar, gericht op christelijke middelbare scholen.
- Het COC Midden-Nederland biedt voorlichtingsdagen voor scholen aan. Recentelijk zijn de lespakketten vernieuwd. De COC Midden-Nederland voorlichters zijn inzetbaar op alle onderwijsniveaus (met een meer specifieke focus op het middelbaar onderwijs en het speciaal onderwijs). Het voorlichtingsteam van het COC Midden-Nederland gaat binnen de gemeente Nieuwegein (in samenwerking met Art. 1 MN) de voorlichtingsdagen verzorgen, met inzet van de Nieuwe lespakketten. Het COC Midden-Nederland en Art. 1 MN trekken daarvoor ook gezamenlijk op in de benadering van moeilijker toegankelijke scholen.
- Alle VO-scholen in Nieuwegein hebben inmiddels Gay Straight Alliances (GSA's). In deze netwerken wordt in allianties door scholieren samengewerkt met docenten aan een LHBTIQ+-vriendelijk klimaat op school. Deze netwerken worden door de gemeente verder in positie gebracht.
- De GGDru is door de gemeente uitgenodigd vragen over seksuele en genderdiversiteit mee te nemen in de Jeugdmonitor. Omdat deze Jeugdmonitor op landelijke basis wordt uitgevoerd, werken alle GGD'en met een vaste vragenlijst. Er is een (beperkte) mogelijkheid om lokale vragen op te nemen. De gemeente Nieuwegein zal seksuele en genderdiversiteit de komende jaren blijven agenderen als relevant onderwerp voor de Jeugdmonitor.

Ouderen

In communicatie van de gemeente wordt specifieke informatie opgenomen voor ouderen;

- Er wordt informatie gegeven over Roze50+. Roze 50+ is een samenwerking van ANBO en hetCOC Midden-Nederland, die zich inzet om de leefsituatie en het welzijn van lesbische, homoseksuele, biseksuele,

transgender en intersekse 50-plussers (LHBTIQ+'ers) te verbeteren door bundeling van kennis en ervaring en belangenbehartiging).

- Zorginstellingen in Nieuwegein worden gestimuleerd zich aan te sluiten bij de Roze Loper. De Roze Loper is een certificaat voor woonzorg-, thuiszorg- en welzijnsinstellingen die aandacht besteden aan seksuele diversiteit bij cliënten en professionals.

Nieuwkomers

Nieuwkomers in Nieuwegein worden voorgelicht over emancipatierechten voor LHBTIQ+-'ers.

- Nieuwkomers (statushouders en gezinsmigranten) volgen het Participatieverklaringstraject. Dit is een reeks workshops die namens de Gemeente wordt verzorgd door Steunpunt Vluchtelingen Nieuwegein (SVN). Via het participatieverklaringstraject maakt de inburgeraar kennis met de Nederlandse kernwaarden vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en participatie. Hierbij komt onder andere aan bod: gelijke rechten voor mannen en vrouwen, het recht om jezelf te ontplooiën door onderwijs, het mogen kiezen van je partner en het recht om je eigen mening te uiten.

Intersectionaliteit

Nieuwegeiners kunnen deel uit maken van diverse groepen met verhoogd risico op sociale uitsluiting. Iemand uit de LHBTIQ+-gemeenschap kan bijvoorbeeld ook statushouder zijn, of een beperking hebben. Binnen de voorlichting wordt rekening gehouden met deze mogelijkheid van 'intersectionaliteit'³.

3.3 Speerpunt 3: Ontmoeting

Momenteel is er geen ontmoetingsplek voor LHBTIQ+'ers.⁴ Er wordt gezocht naar een nieuwe ontmoetingsplek.

- Er wordt nagegaan welke mogelijkheden er momenteel zijn voor laagdrempelige ontmoetingen voor jongeren, jongvolwassenen en ouderen. De LHBTIQ+-gemeenschap verkent met ondersteuning van de gemeente Nieuwegein en partners in de stad of City meets een geschikte locatie is voor laagdrempelige ontmoeting voor Nieuwegeinse LHBTIQ+'ers. Het gaat daarbij om een ontmoetingsplek waar verschillende groeperingen op bepaalde momenten gebruik van kunnen maken. Er hebben inmiddels gesprekken plaatsgevonden met wijknetwerken en deze worden gecontinueerd door het COC Midden-Nederland. Het COC Midden-Nederland

³ Intersectionaliteit: Bij intersectionaliteit ben je ervan bewust dat mensen op meerdere assen kunnen afwijken van 'de norm', dat de assen elkaar kunnen beïnvloeden en dat dat iemands positie in de maatschappij bepaalt (www.movisie.nl)

⁴ Van 2001 tot 2015 waren er wel maandelijks ontmoetingsavonden in Nieuwegein voor transgenders. Mede na het sluiten van een van de locaties waar de avonden werden georganiseerd, zijn deze bijeenkomsten gestopt.

coördineert ook de uiteindelijke vormgeving en organisatie van deze bijeenkomsten. Er wordt ook bekeken of ruimte in het Atrium in de toekomst beschikbaar kan worden gesteld voor de organisatie van bijeenkomsten.

- Het COC Midden-Nederland heeft de mogelijkheid om een werkgroep te starten voor LHBTIQ+'ers die in Nieuwegein iets willen organiseren. Buurtverbinders (MOvector) zullen mensen wijzen op deze mogelijkheid en hen doorverbinden naar het COC Midden-Nederland.

3.4 Speerpunt 4: Zichtbaarheid

Om de sociale acceptatie te bevorderen, werkt Nieuwegein aan de zichtbaarheid van LHBTIQ+'ers en uitingen daarvan in de stad en het dagelijks leven. Zo laat Nieuwegein expliciet zien een inclusieve gemeente te zijn;

- De gemeente hijst de regenboogvlag op bijzondere dagen voor de LHBTIQ+-gemeenschap. Bijvoorbeeld op Coming Out Day op 11 oktober, Paarse Vrijdag op de tweede vrijdag in december en IDAHOT (Internationale Dag tegen Homofobie, Bifobie en Transfobie) op 17 mei.
- Er zijn stickers met de regenboogvlag bij de toegangsborden van Nieuwegein gekomen (als reactie op het verbreken van de vriendschapsband met Pulawy).
- Drie Regenboogzebrapaden zijn aangelegd in City en er is brede communicatie aandacht geweest op social media en in de lokale pers.
- De gemeente houdt blijvend aandacht voor de zichtbaarheid van LHBTIQ+'ers en de bevordering van sociale acceptatie.

3.5 Speerpunt 5: Voorbeeldfunctie

De gemeente Nieuwegein vervult een voorbeeldfunctie en maakt expliciet een inclusieve gemeente te zijn in zowel het externe beleid (stadsbreed) als het interne beleid (personeelsbeleid en dienstverlening);

- Ambtenaren en bestuurders nemen hun verantwoordelijkheid in het geven van het goede voorbeeld rond respect en burgerschap voor iedereen.
- Aan (seksuele) diversiteit wordt aandacht besteed in contacten met organisaties waarmee samengewerkt wordt.
- Als allereerste gemeente in regio Midden Nederland, zal Nieuwegein lidmaatschap aan het COC Midden-Nederland tegen gereduceerd tarief aanbieden via de Nieuwegeinse Stadspas.
- Een vertrouwenspersoon binnen de gemeente wordt met ondersteuning van het COC Midden-Nederland in staat gesteld adequaat in te gaan op vragen van medewerkers over gender gerelateerde vraagstukken.
- Acceptatie van LHBTIQ+'ers staat centraal in het P&O jaarplan2022 en ook in de komende jaren blijft het thema een belangrijke rol behouden.
- Medewerkers met veel eerstelijnscontacten krijgen de e-learning 'Contact met Transgender personen in de publieke dienstverlening' aangeboden. Deze training is ontwikkeld en wordt digitaal aangeboden door MOVISIE.

- We gaan ook onderzoeken in welke mate we genderneutraliteit een plek kunnen geven binnen de interne organisatie'. Uitkomsten van dit onderzoek krijgen mogelijk ook een plek in de agenda.

4 Monitoring en evaluatie

Monitoring (voortgang emancipatie LHBTIQ+'ers): De emancipatie van LHBTIQ+'ers in Nieuwegein wordt gemonitord met behulp van het Pinkpanel. Bewoners van Nieuwegein worden actief benaderd om de enquête van het Pinkpanel in te vullen. Wat zij invullen wordt specifiek (maar anoniem) inzichtelijk gemaakt. De gemeente krijgt hiermee in beeld in welke wijken er als veilig of juist als minder veilig worden ervaren.

Evaluatie (beleid):

Aan het einde van de periode 2022-2025 wordt de Regenboogagenda geëvalueerd. Jaarlijks wordt op hoofdlijnen gerapporteerd over de uitvoering van de beschreven inzet in deze beleidsnotitie via de reguliere P&C-cyclus. Daarnaast wordt gekeken naar ontwikkelingen rondom de acceptatie van de LHBTIQ+-gemeenschap en wordt er nagegaan in hoeverre dit moet worden meegenomen in het bredere inclusiebeleid waar de Regenboogagenda naar verwachting uiteindelijk onderdeel vanuit kan maken.

5 Begrippenlijst

Aseksueel/aromantisch

Iemand die aseksueel is, mist het gebrek aan seksuele aantrekkingskracht en/of seksueel verlangen. Iemand die aromantisch is, voelt niet of zelden romantische aantrekking.

(Bureau) Art.1 Midden Nederland (Art 1. MN)

Expertisecentrum voor gelijke behandeling en discriminatiezaken

COC Midden-Nederland

Belangenbehartiger van de LHBTIQ+-gemeenschap.

GSA's

Gay Straight Alliances op scholen (alle VO-scholen in Nieuwegein hebben inmiddels een GSA netwerk).

Interseksueel

Intersekse verwijst naar de ervaringen van mensen die geboren zijn met een lichaam dat niet past binnen de normatieve definities van man en vrouw. Intersekse gaat niet over seksuele oriëntatie of genderidentiteit.

LHBTIQ+

LHBTIQ+ staat momenteel voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender en interseksueel, queer/questioning en aseksueel/aromantisch.

MOVISIE

Landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken

Queer/questioning

De term queer is afkomstig van het woord 'questioning'. Voor Queer-personen is de seksuele geaardheid en-of biologisch geslacht een vraagteken.

Sociaal Cultureel Planbureau (SCP)

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) verricht sociaal-wetenschappelijk onderzoek en rapporteert hierover aan regering en parlement.